

[Hastrup.]

ligger meget nær det eneste mulige, når alle hensyn skal tilgodeses, repræsenterer en afbalanceret løsning uden brutale virkninger og anerkender boligen som det sociale nødvendighedsgode, den repræsenterer for det enkelte menneske og den enkelte familie.

Det lovforslag, der i dag er til behandling, har til formål at nedsætte lejen i nybyggeriet. Andre af boligforligets beslutninger skal virke i samme retning. Det gælder f. eks. beslutningen om at udvide byggezonerne og fremme byggemodningen, hvorved grundpriserne vil kunne påvirkes på gunstig måde, og det gælder også beslutningen om at ophæve reguleringen for boligbyggeriet. Det er med tilfredshed, jeg har konstateret, at boligministeren har bekræftet, at denne ophævelse skal betragtes som endelig, således at den ikke kan ændres, selv om der i en overgangsperiode skulle opstå vanskeligheder med hensyn til forsyningen af arbejdskraft, hvad meget vel kan forudses, når vi kommer lidt længere frem, hvor på én gang både frosten og regeringen slipper taget i byggekræfterne.

Arbejdskraftvanskeligheder bør ikke og kan ikke klares ved restriktioner, men alene ved arbejdsbesparende produktionsmetoder, rationalisering og industrialisering. En tilbagevendende til det restriktive system vil uvægerlig forstyrre og ødelægge mulighederne for den absolut nødvendige og påkrævede udvikling i denne retning. Tillid til fremtiden er forudsætningen for investering i moderne byggemetoder, og friheden til at producere og tilrettelægge produktionen er det bedst egnede middel til at fremkalde denne tillid blandt byggeriets udøvere.

Det er heller ikke muligt at se bort fra, at det høje renteniveau fremkalder alvorlige problemer; det gør det for alle, der skal låne, men mest for byggeriet og allermest for etagebyggeriet. Dette skyldes dels behovet for lange lån, dels beskatningens virkninger. Jeg må sige, jeg er nået til den opfattelse, at en nærmere fordybelse i hele dette spørgsmål vil godtgøre, at den håndsrækning til etagebyggeriet, som rentesikringsordningen repræsenterer, ikke så meget vil medføre en ensidig begunstiggelse af dette byggeri, som den vil bidrage til i højere grad at stille det lige med andre former for investering. Så vidt jeg kan skønne, er dette

da også den lære, man kan drage af den betænkning, som i sommer blev udsendt om skattens og rentens indflydelse på boligudgifterne.

Derimod vil der med nogen ret kunne tales om forskelsbehandling henholdsvis af det sociale etagebyggeri, som opnår denne rentesikring, og det private etagebyggeri, der må klare sig med den rente, markedet betinger. Under tidligere boligforhandlinger her i tinget har jeg beskæftiget mig med dette forhold. Det må imidlertid erkendes, at en støtte til renten i privatejet byggeri kan være betænkelig. Der er en risiko for, at støtten mere bliver til fordel for ejerne end for lejerne, som den er tiltænkt, og der vil under alle omstændigheder være behov for en streng offentlig kontrol med regnskab og udbytte, hvorved det private moment bliver gjort mere eller mindre illusorisk.

Det vil naturligvis være yderst beklageligt og også i direkte modstrid med boligforligets hensigt, som er at fremme byggeriet mest muligt på alle områder, såfremt rentesikringen skulle få den virkning, at der herved påføres det private etagebyggeri en sådan konkurrence, at det ikke vil være i stand til at klare sig, men yderligere måske mindskes; stort er det jo ikke i forvejen, desværre, det skulle gerne blive meget større.

Jeg har imidlertid den tro ligesom hr. Guldberg, at det private etagebyggeri nok skal vide at hævde sig. Der er desuden en række forhold, som i denne forbindelse bør tages i betragtning. For det første er der den betydning, som man må tillægge boligbyggeriets frigivelse: det vil skabe nye muligheder. For det andet er der grund til at gøre opmærksom på, at rentesikringsordningen er midlertidig; efter et forholdsvis kort åremål afløses den af den finansieringsbistand, der kan opnås fra de sociale selskabers påtænkte landsbyggefond. For det tredje gælder den aftalte boligsikringsordning jo ikke blot lejere i det sociale, men også i det private byggeri, så længe lejeren har behov for en sådan støtte. Boligsikringsordningen vil i høj grad mindske den forskelsbehandling, som rentesikringsordningen for en umiddelbar betragtning synes at kunne medføre. For det fjerde rummer en gennemførelse af princippet om ejendomsret til lejligheder nye muligheder for privat etage-